

I 4. Jämlikhetsdata som ”statlig rasregistrering” och ”postkolonial rasfixering”. En studie av den svenska debatten om jämlikhetsdata

Peter Wikström & Tobias Hübinette

Inledning

I november 2015 rapporterade media om att Botkyrka kommun hade beslutat att börja pröva jämlikhetsdatametoden i syfte att motverka diskriminering med avseende på hudfärg och trosuppfattning. Sedan dess har jämlikhetsdatafrågan kommit att bli ett av de mest kontroversiella politiska spörsmålen i dagens Sverige i relation till frågor om rasism, diskriminering, representation, mångfald, invandrare och minoriteter. I ett på många sätt typiskt exempel på sådan kontrovers gjorde *Expressen*, den 15 mars 2019, ett stort nummer av att den miljöpartistiska riksdagsledamoten Leila Ali Elmi hade uttalat sig för bruket av jämlikhetsdata i Sverige. Detta gjorde hon i en intervju i *Dagens ETC* publicerad i slutet av februari samma år. Det mest kontroversiella var att hon i intervjun hade talat om att registrera människor efter ras:

– Jag är positiv till att införa jämlikhetsdata där man registrerar människor efter deras ras. Som man har i USA till exempel. Det kan användas på fel sätt, men gör en utredning och kolla på om det systemet är något som kan funka i Sverige. I stället för att säga att rasism inte existerar och att Sverige är färgblindt, det håller inte längre. (Gelin 2019)

Den olyckliga formuleringen och det faktum att jämlikhetsdata sedan tidigare har likställts med ren rasregistrering i den offentliga debatten resulterade i att Ali Elmi anklagades för att driva en rasistisk politik. Anklagelsen utslungades i de sociala medierna, i bloggösfären, och på tidningarnas ledarsidor. Det faktum att Ali Elmi faktiskt använde verbet registrera när jämlikhetsdata i själva verket samlas in genom anonyma och frivilliga enkäter och självsvarsformulär var möjligen ett felcitat eller ett utslag av språklig oaksamhet. Oavsett orsak utsattes Ali Elmi för ett drev på grund av detta av

Expressen framlyfta citat som gick ut på att hon ansågs vilja skapa ett statligt rasregister över Sveriges invånare.

Denna artikel är en fallstudie av den svenska kritiken av jämlikhetsdata sådan den tog sig uttryck i mars 2019 i samband med drevet mot Leila Ali Elmi. Syftet är att försöka förstå hur den svenska kritiken av jämlikhetsdata ser ut, med särskilt fokus på hur den artikuleras i relation till frågor om ras och rasism. Det insamlade och undersökta materialet består av tidningsartiklar och runt tusen Twitter-inlägg. Analysen tematiserar materialet utifrån återkommande argument mot jämlikhetsdata samt utifrån återkommande föreställningar och förståelser av begreppen *ras* och *rasism* i relation till jämlikhetsdatafrågan. Som kommer att framgå handlar debatten egentligen inte om jämlikhetsdata utan termen fungerar som ett signalord och ett rött skynke för att uttrycka och försvara dominerande färgblinda förförståelser av ras och rasism inom den samtida svenskspråkiga gemenskapen.

Artikeln är indelad i fem avsnitt och inleds med en presentation av vad *jämlikhetsdata* är och en bakgrund till den svenska jämlikhetsdatadebatten. Därefter följer en teoretisk inramning, en redogörelse för den tidigare forskningen och en metodologisk översikt över materialinsamlingen. I de efterföljande avsnitten presenteras sedan de fem huvudteman som materialet har kategoriserats efter vart och ett för sig. Avslutningsvis följer ett sammanfattande avsnitt som analyserar de empiriska avsnitten och presenterar studiens slutsatser.

Jämlikhetsdatafrågan och den svenska jämlikhetsdatadebatten

Jämlikhetsdata är en direktöversättning från den brittiska engelskans term *equality data* och används som officiell term i EU-sammanhang (European Commission 2007; Makkonen 2016). Denna artikel handlar dock inte om jämlikhetsdata i sig utan om den svenska debatten om och kritiken av jämlikhetsdata. En kort introduktion till ämnet är dock nödvändig då kunskapen om vad jämlikhetsdata innebär är rudimentär i just Sverige.

Jämlikhetsdata innebär att invånarna i en viss kommun, i ett visst land, i en viss organisation eller i ett visst gruppsammanhang uppger hur de själva identifierar sig utifrån olika diskrimineringsgrunder. Detta sker i form av

anonyma självsvarsformulär som bygger på enkätmetodens grundprinciper om informerat samtycke, frivillighet och anonymitet (Al-Zubaidi 2012, 2022; Hübinette 2015, 2017b; Jebari & Magnusson 2013). Det kan exempelvis handla om självkategoriseringar utifrån könsidentitet, sexuell läggning, religiös bakgrund, förstaspråk, ålder, funktionsvariationer och raslig eller etnisk minoritetsidentifikation.

De allra flesta länder i världen brukar någon form av jämlikhetsdata även om de inte nödvändigtvis använder just denna term. Det sker oftast i form av större eller mindre folkräkningar, då flertalet länder på jorden saknar ett centraliserat befolkningsregister av den typ som finns i Sverige och ett dussintal andra länder, däribland de nordiska grannländerna. Det svenska befolkningsregistret, som anses vara både det historiskt äldsta och det mest fullständiga i världen, bygger på att varje invånare tilldelas ett unikt personnummer som också bibehålls efter döden. Det är detta register som på basis av personnumret genererar nästan all offentlig statistik i Sverige, så kallad registerdata.

Tack vare folkbokföringsregistret och personnumret finns det idag fullgod registerdatabaserad kunskap om diskrimineringsgrunderna (kronologisk) ålder och (juridiskt) kön. Samtidigt saknas statistik om diskrimineringsgrunderna könsöverskridande identitet eller uttryck, religion eller annan trosuppfattning, etnisk tillhörighet, funktionshinder och sexuell läggning i folkbokföringsregistret och det enda sättet att få fram uppgifter om dessa grunder är via jämlikhetsdata.

Införandet och bruket av jämlikhetsdata förordas idag av både EU, FN och Europarådet och det råder full konsensus inom dessa överstatliga sammanhang om att jämlikhetsdata är den mest etiska metoden för att samla in denna typ av statistik som oftast räknas som känsliga personuppgifter såsom exempelvis sexuell läggning eller religion (Simon 2007). För svensk del utreddes jämlikhetsdatafrågan av Diskrimineringsombudsmannen i samråd med Datainspektionen, Statistiska centralbyrån och Folkhälsomyndigheten i början på 2010-talet efter att EU, FN och Europarådet upprepade gånger hade kritiserat Sverige för att sakna utfallsstatistik om flertalet diskrimineringsgrunder. En statlig utredning som publicerade 2012, *Statistikens roll i arbetet mot diskriminering*, kom fram till att ingenting talar emot att Sverige både kan och bör införa och använda jämlikhetsdata (Al-Zubaidi 2012, 2022).

Sedan dess har kritiken mot Sverige från överstatligt och även från NGO-håll fortsatt och på senare år blivit allt starkare. Faktum är att Sverige, tillsammans med Frankrike och Tyskland, pekas ut som ett av de länder i världen som allra mest styvnackat motsätter sig jämlikhetsdata (Hermanin & Atanasova 2014; Simon 2008, 2012). Sveriges utpräglat negativa attityd till jämlikhetsdata återfinns även i regeringens nationella handlingsplan mot rasism, som antogs 2016 och som fortfarande gäller, och senast 2018 upprepade Sverige sin ytterst negativa hållning till jämlikhetsdata när Sverige förhördes av FN:s rasdiskrimineringskommitté CERD (Regeringskansliet 2016).

Samtidigt har allt fler organisationer, företag, myndigheter och kommuner i landet såsom Amnesty, Sverok – Spelhobbyförbundet, Ibn Rushd Studieförbund, Afrosvenskarnas riksorganisation, Ungdomsbarometern, Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen, Stockholms stad, Malmö stad och Botkyrka kommun antingen börjat förorda eller experimentera med jämlikhetsdata (Behtoui 2021; Öhberg & Medeiros 2019). Institutet för framtidsstudier har vidare undersökt svenskars attityder till jämlikhetsdata och kommit fram till att det främst är majoritetsinvånarna som är negativt inställda medan minoritetsinvånarna över lag är positiva till frågan (Håkansson Bolve m.fl. 2017).

Dessutom har representanter för ett antal minoritetsgrupper så som afrosvenskar, svenska muslimer, sverigefinnar, personer med funktionsvariationer och hbtq-personer ställt sig positiva till införandet av jämlikhetsdata. Det ska samtidigt sägas att representanter för ett antal andra minoriteter har ställt sig skeptiska till frågan av historiska skäl och framför allt gäller det svenska romer, svenska samer och svenska judar vilka befarar att statistiken kan komma att användas mot dem (Al-Zubaidi 2012, 2022).

Innan 2015, när det blev offentligt att Botkyrka hade beslutat att kommunen skulle börja pröva denna metod som en del i kommunens kontinuerliga arbete med att motverka diskriminering på grund av hudfärg och trosuppfattning, förekom termen jämlikhetsdata knappt alls i svenskspråkiga sammanhang. Första gången termen användes var när Svenska FN-förbundet, Nätverket svenska muslimer i samarbete och dåvarande Afrosvenskarnas riksförbund begärde att Sverige skulle införa jämlikhetsdata i samband med att FN:s CERD granskade Sverige 2014. I samband med det årets omgång av

CERD:s regelbundna *Universal Periodic Review*-process uttalade sig även Feministiskt initiativ för införandet av jämlikhetsdata (Etminan & Kawesa 2014).

Den svenska jämlikhetsdatadebatten har sedan 2015 blossat upp vid flera tillfällen och tog i synnerhet fart när Vänsterpartiets kongress i Karlstad i februari 2018 biföll en motion som begärde att partiet skulle förespråka införandet av jämlikhetsdata trots att partistyrelsen förordade avslag på motionen (Bali 2016; Hübinette 2018; Osanami Törngren & Wigerfeldt 2018).⁵⁴ Den 26 februari 2019 intervjuade tidningen *Dagens ETC* den miljöpartistiska riksdagsledamoten Leila Ali Elmi från Göteborg, som berättade om hur hon mot alla odds hade tagit sig till riksdagen i valet i september 2018 men också om hur hennes personvalskampanj hade svartmålat i media och inte minst i högerpressen som ett utslag av "klanröstning" (Gelin 2019). I intervjun nämnde Ali Elmi även att hon var för jämlikhetsdata och hon gjorde då uttalandet som citeras i artikelns inledning, där hon på ett olyckligt sätt liknade jämlikhetsdata vid rasregistrering, vilket *Expressen* alltså uppmärksammade knappt en månad senare, den 15 mars 2019.

Teoretisk inramning, tidigare forskning och metodologisk översikt

I detta avsnitt redogörs för studiens teoretiska inramning och för det empiriska underlaget. Studiens teoretiska förståelseram utgår från David Theo Goldbergs (2009, s. 10) åtskillnad mellan ett färgblint antirastänkande och ett antirasistiskt rasmedvetande samt från Eduardo Bonilla-Silvas (2010) idé om färgblindhet som ett uttryck för en i förlängningen färgblind rasism. Ett färgblint antirastänkande handlar enligt Goldberg om att bekämpa bruk av själva glosan ras medan ett antirasistiskt rasmedvetande handlar om att fortsatt använda rasbegreppet i antirasistiskt syfte för att kunna sätta ord på rasdiskrimineringen och därmed kunna bekämpa den.

⁵⁴ En slagning i Kungliga bibliotekets digitala artikeldatabas Svenska dagstidningar, som enbart inkluderar tryckta svenskspråkiga dagstidningar, ger exempelvis 202 träffar på sökordet "jämlikhetsdata" mellan 2015–2019.

Den specifika svenska färgblindheten tar sig, som vi ser det, snarare uttryck i en färgblind antirasism som undviker att tala om ras och som brännmärker den som talar om ras i den offentliga debatten som varande rasist. Färgblindheten i Sverige skiljer sig därigenom från uttryck för färgblindhet i andra länder; den härrör varken, som i engelskspråkiga länder, från en nyliberal individualistisk ideologi som den Bonilla-Silva syftar på och benämner "färgblind rasism", eller från en universalistisk ideologi av republikanskt snitt som i Frankrike utan från en progressiv antirasistisk ideologi. Denna svenska färgblinda antirasism genomsyras av ett antirastänkande som antagligen är mer radikalt i Sverige än i andra länder.

I Sverige har detta antirastänkande inte minst tagit sig uttryck i att Sverige var det första landet i världen som genom ett riksdagsbeslut utmönstrade rasbegreppet från och med början av 2000-talet (Brännström 2016). Denna utmönstring har gjort att själva glosan *ras* har kommit att bli ett av de mest laddade och i det närmaste tabubelagda orden i nutidssvenskan (Forum för levande historia 2018; Osanami Törngren 2018). Språkvetarna Erika Jönsson och Jenny Nilsson (2019) har exempelvis visat att när svensktalande medelklasspersoner uppmanas att tala om ras i intervjusituationer så undviker de att göra det och tenderar att rodna, staka sig, använda omskrivningar eller göra citattecken med fingrarna i de fall då de ens yttrar ordet. Till och med svenska forskare som studerar olika synsätt på ras och olika uttryck för rasism i Sverige under 1800- och 1900-talen, undviker därför att både operationalisera rasbegreppet och till och med att använda termen rasism när de skriver på akademisk svenska (Ericsson 2016, s. 2; se även kapitel 11 i denna bok).

Vidare har denna svenska färgblinda antirasism, som då är mer radikal i sin progressivitet i Sverige än i andra länder, just kommit att innebära att Sverige officiellt har tagit ställning mot jämlikhetsdata trots upprepad kritik från överstatligt håll såväl som från olika minoriteters sida, samtidigt som landet har en fortsatt mycket hög antirasistisk svansföring på den internationella arenan och gentemot andra västländer.

Denna artikel är den första i sitt slag i den meningen att ingen tidigare har undersökt den svenska jämlikhetsdatadebatten och den svenska kritiken av jämlikhetsdata, vilket gör att det inte finns några tidigare studier att relatera till. Däremot finns det enstaka studier som har undersökt hur den offentliga

diskussionen om ras och rasism har tagit sig uttryck i Sverige och inte minst vad som händer när frågor om ras och rasism aktualiseras i offentligheten.

Ett exempel på det är Oscar Pripps och Magnus Öhlanders (2008, 2012) studie av debatten om glassen *Nogger Black* år 2005, som urartade i ett hån av den dåtida paraplyorganisationen Centrum mot rasism. Det var denna organisation som hade initierat debatten genom att lyfta upp att reklamen för det dåvarande glassmärket *Nogger Black*, som anspelade på svart amerikansk urban subkultur, var rasstereotyp. I samband med den hånfulla kritiken av Centrum mot rasism gjordes inte minst många ironiserande referenser till nazismen, Förintelsen, rassegregationen i USA och apartheidregimen i Sydafrika som ett sätt att driva med att organisationen antydde en koppling mellan det amerikanska n-ordet, glassbeteckningen och reklamen.

Vidare har en av författarna till denna artikel lett en studie som undersöker rapporteringen om och receptionen av den kommunala stiftelsen i Botkyrka Mångkulturellt centrum satsning på ras som en specifik kunskapsfråga 2012–2014 (Hübinette 2017a). Studien visar att den dåtida massiva offentliga kritiken av denna satsning, som bland annat innebar avhållandet av den första forskningskonferensen och seminarierien om ras och vithet och grundandet av ett svenskt forskarnätverk för kritiska ras- och vithetsstudier, kopplade samman Mångkulturellt centrum med svensk rasbiologi, tysk nazism, det sydafrikanska apartheidsystemet och den amerikanska Södern. Både Centrum mot rasism och Mångkulturellt centrum framställdes med andra ord som rasistiska bara på grund av att de explicit tog upp frågan om ras. I båda fallen bemöttes organisationen respektive stiftelsen av en dominerande svensk färgblind antirasism som brännmärkte båda som rasister med utgångspunkt i en hel repertoar av argument som mobiliserade den koloniala och rasistiska närhistorien för att motivera ett fortsatt antirastänkande.

Materialet för föreliggande studie utgörs av publicerade reaktioner på Leila Ali Elmis uttalande i både traditionell media och sociala medier, där det senare är begränsat till Twitter, och i tiden omedelbart efter händelsen, alltså under mars 2019. Via Kungliga bibliotekets digitala artikeldatabas Svenska dagstidningar, som innehåller inskannade och sökbara dagspresstexter hämtade från över 600 dagstidningar, har sammanlagt sju artiklar hittats vilka publicerades i mars 2019 inklusive den tryckta versionen av *Expressens*

artikel som först publicerades digitalt den 15 mars och som inledde drevet mot Leila Ali Elmi (Bene Perlenberg 2019; Cwejman 2019; Daoud 2019; Gelin 2019; Hellberg 2019; Ismail 2019; Jaenson 2019; Lifvendahl 2019).

Twitter är välkänt som ett affektivt präglat offentligt rum som förenar information och åsikter (Bruns & Burgess 2011; Papacharissi 2015; Papacharissi & de Fatima Oliveira 2012). Twitter kan fungera som ett alternativ till traditionell media, men kan också med sin patosgenomsyrade retorik vara en "*backchannel*" som svarar på och sätter agendan för politisk debatt i den traditionella, borgerliga offentligheten (Ericsson 2016; Kalsnes, Krumsvik & Storsul 2014). Drevliknande kampanjer i likhet med den som drabbade Ali Elmi i mars 2019 utspelar sig ofta i en dialog mellan traditionell media och sociala medier, och i synnerhet på Twitter där många journalister, ledarskribenter, politiker, debattörer och andra aktörer har en påtaglig närvaro.

För denna studie användes Twitters inbyggda sökmotor för att hitta offentligt tillgängliga Twitter-inlägg som omnämnde Leila Ali Elmi och jämlighet mellan *Expressens* publicering 15 mars och mars månads utgång 2019. Den exakta sökfrasen utformades för att kunna hitta alla Twitter-inlägg under perioden som uttryckligen hade att göra med Ali Elmis uttalande.⁵⁵ Urvalet kan inte sägas vara uttömmande, men torde ge en representativ bild av drevet under den utvalda tidsperioden. Denna sökning gav som resultat 466 Twitter-inlägg. Ungefär hälften av dessa (245 inlägg) ingick i svarskedjor, och hade alltså endera lagts som svar till andra inlägg eller fått andra inlägg som svar. Därför samlades även cirka 600 ytterligare inlägg in från svarskedjorna vilket sammantaget resulterade i totalt kring tusen Twitter-inlägg.

Huvudfokus för analysen och tematiseringen som presenteras nedan är de primära sökträffarna, medan svaren och svarskedjorna har använts för att förstå kontexten bakom sökträffarna. Utifrån det insamlade och undersökta materialet går det att identifiera följande huvudsakliga teman vad gäller attityder, reaktioner och associationer med fokus på kritiken av

⁵⁵ Se <http://www.twitter.com/search-advanced>. Sökfrasen löd ["ali elmi" OR "leila ali" OR jämlighetsdata OR rasregister OR rasregistrering since:2019-03-15 until:2019-03-31], med sökmotorns språkfilter ställt till svenska. Materialet samlades in i februari 2020.

jämlikhetsdata. Till att börja med så är samtliga sju tidningsartiklar negativt inställda till jämlikhetsdata. Bland Twitter-inläggen förekommer en del inlägg, kring 15 procent, som inte tydligt tar ställning för eller emot, exempelvis inlägg som skämtar om eller ironiserar över Ali Elmi och frågan på sätt som svårligen kan kategoriseras som uttryck för entydiga ställningstaganden. Cirka 80 procent av inläggen uttrycker en tydligt negativ inställning till jämlikhetsdata. De få återstående inläggen med en positiv inställning hänvisar bland annat till att FN och EU förordar metoden, att de flesta länder i världen använder jämlikhetsdata, att de har ett explicit antidiskrimineringssyfte och att det inte handlar om registrering och register. Dessa lämnas hädanefter därhän då det är den negativa kritiken som undersöks.⁵⁶

Kritiken och motargumenten mot jämlikhetsdata går att dela upp i fem huvudteman:

1. argument mot registrering och register och mot statlig kontroll;
2. argument mot identitetspolitik, mot ras som begrepp och mot rasfixering;
3. historiska argument som exemplifierar med historiska händelser och ideologier såsom kolonialismen, Förintelsen, rasbiologin, nazismen och kommunismen;
4. argument mot vänstern och mot media;
5. argument för vissa minoriteters skull såsom hbtq-personer och romer

Denna lista är ordnad efter hur ofta temat förekommer i materialet. Flera teman kan förekomma samtidigt i ett inlägg, så de fem temana är inte ömsesidigt uteslutande kategorier. Tema 1 benämns för enkelhetens skull anti-register/stat-argument, tema 2 anti-ras/identitetspolitik-argument, tema 3 historiska argument, tema 4 anti-vänster/media-argument och tema 5 minoritetsargument. Dessa fem teman redovisas vart och ett för sig, och för att göra det omfattande materialet rättvisa kommer det utrymme som ges åt varje tema att någorlunda motsvara hur ofta de förekommer. Artikel-excerpter presenteras löpnumrerade A1–A8 samt med källhänvisning.

⁵⁶ Det bör nämnas att 33 av Twitterinläggen som försvarar jämlikhetsdata gjordes av en av denna artikels författare, som själv och sedan länge har varit aktiv i den svenska jämlikhetsdatadebatten. Utöver dessa 33 inlägg finns det endast en handfull inlägg som är mer eller mindre tydligt positiva till jämlikhetsdata. Försvar av jämlikhetsdata var alltså en position i näst intill försvinnande minoritet i åtminstone denna studies material.

Twitter-inlägg återges löpnummerade T1–T30 i text med uttryckssymboler och enstaka relevanta bilder är reproducerade. Användarnamn och personnamn som representerar privatpersoner i Twitter-inläggen har avidentifierats, även när dessa personer är mer eller mindre kända aktörer i offentligheten (jfr. diskussion i Wikström 2017, s. 62–65).⁵⁷

Anti-register/stat-argument

Det första temat, anti-register/stat-argument, samlar de argument som reagerar mot statlig kontroll och som associerar jämlikhetsdata med registrering och därmed ett hot mot den personliga integriteten och till och med mot yttrandefriheten i sig samt hävdar att jämlikhetsdata är förbjudet enligt lag. I Adam Cwejmans ledartext i *Göteborgs-Posten* (A1) antyds en färgblind antirasistisk hållning genom frasen "påstådda ras", i en formulering som också skulle kunna tolkas som att det är staten som pådyvlar individen en rasidentitet snarare än individen som självidentifierar sig. Det varnas också för att data om medborgares ras eller etnicitet skulle kunna komma att användas för att driva en viss politik.

Inlägg (T1) inleds med en skrattande uttryckssymbol och en sarkastisk tummen-upp. Resten av inlägget är utformat som ett satiriskt brev till en medborgare som blivit "registrerad" av en myndighet. Inläggets hänvisning till "registrator Abdullah" och till ett förbud mot kvinnor på myndigheten kan läsas som en antimuslimsk insinuation att införandet av ett "rasregister" skulle sammanfalla med en förestäld islamisering av statsapparaten. Tolkningen styrks av kontexten; flera kritiska inlägg gör negativa eller ironiserande hänvisningar till att Ali Elmi själv är muslim. Inlägg (T2) speglar en vanligt förekommande sammanblandning av ras- och artbegreppen, i detta fall strategiskt använd för att utmåla självkategorisering som något "löjligt". I (T3) jämförs förslaget, såsom *Expressens* rapportering framställer det, med förtryckande statskontroll och åsiktsregistrering av ett slag som tillskrivs Kina.

⁵⁷ Antal "reaktioner" i form av svar, så kallade *retweets* och gilla-markeringar återges ej här, även om dessa skulle kunna användas som en indikator på vilka inlägg som fått mest spridning. Materialet följer det vanliga mönstret att enbart enstaka inlägg från ett litet antal inflytelserika aktörer får någon vidare spridning. Inga särskilda skillnader i tematiskt innehåll påträffades mellan populära och impopulära inlägg.

(A1) En stat som registrerar medborgares sexuella läggning, påstådda ras och etnicitet är en stat som inbjuder till att det används i politiken. Det blir en stat som måste avgränsa, kategorisera och ytterst vara ansvarig för att politik förs och utvecklas med den statliga databasen som grund.

(Cwejman, 2019)

(T1) 🤔👍 Bäste medborgare.

Tack för Din sam -och medverkan!

Du är härmed registrerad hälsar 1:e registrator Abdullah (inga kvinnor tillåts på myndigheten).

Ev. kompletterande uppgifter skickas direkt till Leila Ali Elmi lr @miljopartiet fvb...

(T2) Rasregister? Finns det olika alternativ då? Såsom; Människa, Hund, katt osv?
Löjligt.

(T3) Helt fel och vi börja tänka som Kina där man databasera alla efter ras religion och vad innebär det, att steg till förföljelse för oliktankande människor. [Länk till Expressens artikel]

Under detta tema återfinns också argumentet att jämlikhetsdata är en eufemism som har uppfunnits för att dölja att det just handlar om rasregistrering och inget annat, som i (A2) samt (T4)–(T6). Det står klart av inramningen att flera av dessa inläggs författare ser sig själva som antirasister. I och med detta antyds att Ali Elmi genom sitt uttalande avslöjat sin egen eller sitt partis rasistiska agenda, eller, som i (T6), att Ali Elmi visserligen må ha goda antidiskriminineringsavsikter men ändå följer rasismens "logik". I vissa inlägg i stil med (T7) anklagas en av denna artikels författare, såväl som ett antal andra antirasister, för att ha uppfunnit jämlikhetsdatabegreppet specifikt för att kunna driva en så kallad rasfixerad agenda.

(A2) Förslaget om rasregister eller jämlikhetsdata eller vad man nu väljer att kalla det är nämligen förfärligt och inget annat.
(Ismail 2019)

(T4) "Jämlikhetsdata" kallar rasistpolitikern detta för. Var det alltså det som Myrdal-paret och nazisterna samlade ihop? Är nästa steg att tvinga sveriges judar att bära davidsstjärna? Och efter det? @miljopartiet

(T5) Rasregistrering blir liksom lite ädlare om man kallar det jämlikhetsdata i stället.

(T6) "Jämlikhetsdata" vilken vidrig eufemism. The road to hell is paved with good intentions. Att ha samma logik som rasisterna kan aldrig någonsin leda rätt.

(T7) Jämlikhetsdata är [namn]s nya ord – han har drivit detta länge och från början ville han vi skulle börja tala ras. En ytterligare länk till honom förändrar ingenting.

Under temat förekommer vidare påståenden att jämlikhetsdata i själva verket är förbjudet i Sverige av integritetskränkande skäl, bland annat med hänvisning till EU:s GDPR-lagstiftning, såsom i (A3) samt (T8)–(T9).

(A3) Ordet jämlikhetsdata är en stilig omskrivning av att staten ska föra statistik på ras, etnicitet, religion, sexuell läggning och funktionsnedsättning. Det är inte tillåtet enligt lagen idag.
(Cwejman 2019)

(T8) Enligt personuppgiftslagen så går det inte att föra statistik på det Laila Ali Elmi vill göra.

(T9) En mardröm för GDPR-jurister: [länk till *Expressens* artikel]

Ännu ett argument är att om nu jämlikhetsdata införs för att kartlägga ojämlikheter så ska också brottsligheten, arbetslösheten och bidragsberoendet bland olika invandrar- och minoritetsgrupper kartläggas i någon slags mättningsrättvisas namn. Detta argument tycks i vissa fall vara allvarligt menade, men är i andra fall retoriska. *Göteborgs-Tidningens* ledarskribent Csaba Bene Perlenberg exemplifierar i (A4), genom ett till synes neutralt likställande av jämlikhetsdata med "propåer" från "tuffa-tag-högern". Genom att hävda att det verkligen handlar om rasregister antyds att de "vänstergrupper" som efterfrågar jämlikhetsdata är hycklare som gör en "logisk kullerbytta". Bene Perlenberg positionerar därigenom sitt motstånd mot jämlikhetsdata som en mittenposition mellan två problematiska ytterligheter – en vänster och en höger som bägge är ideologiskt motiverade hycklare.

(A4) Lustigt nog tenderar samma vänstergrupper protestera högljutt mot propåer om att kartlägga brottslingars etniska bakgrund för att undersöka om vissa grupperingar med utländsk bakgrund är överrepresenterade i vissa brottstyper.
Samtidigt brukar väl valda delar av tuffa-tag-högern förespråka kartläggning över kriminellas etniska och kulturella bakgrund, men vara principiellt emot rasregister.
Att kartlägga är således okej – så länge det är för ens egna politiska intressen. [...]

Att ta sig an diskrimineringens vidriga ok genom att registerföra personer utifrån deras etnicitet är som att göra en logisk kullerbytta i form av en bakåtvolt med förbundna ögon och bakbundna händer. Rörelsen blir krånglig, fallet blir hårt och ger grön svindel.

Nu är frågan vad individer i den svensk-somaliska väljargrupp som Leila Ali Elmi riktade sig mot i sin personvalskampanj tycker om miljöpartistens förslag att registrera dem utifrån sin kollektiva hudfärg i ett statligt rasregister.
(Bene Perlenberg 2019)

På Twitter var denna argumentation ännu mer uttalad. Den framfördes av flera moderata riksdagsledamöter (T10)–(T12), men även av andra som i (T12). De som företräder det synsättet passar samtidigt gärna på att även reproducera stereotypa föreställningar om utrikes födda som synnerligen brottsbenägna. Flera inlägg i stil med (T12) antyder att "obekväma sanningar" skulle kunna komma fram om det gick att sätta siffror på utomeuropeiska invandrares brottsbenägenhet och intelligens med mera. Vissa inlägg tar alltså med ironisk ton ställning för någon sorts jämlikhetsdata, men i övertygelsen att införandet av sådan samtidigt skulle bekräfta högerorienterade eller rent rasistiska narrativ.

- (T10) Vari ligger den avgörande skillnaden som gör insamling av jämlikhetsdata förkastligt men registrering av brottsdömdas etnicitet ett nödvändigt måste?
- (T11) Självklart ska även gärningsmannens härkomst studeras i samband med den trista ökningen av sexualbrotten. @[en socialdemokratisk politiker], varför har du inte gett BRÅ i uppdrag att göra detta?
- (T12) Visst kan vi ha jämlikhetsdata men då ska det redovisas inte bara hur många % av VD:ar som är t ex nordafrikaner, utan också hur många % av våldtäktsdömda som är nordafrikaner.
Samma med utbildningsnivå, bidragsberoende, kriminalitet, IQ etc
Inte bara "plocka russina ur kakan."

Anti-ras/identitetspolitik-argument

Det andra huvudtemat, som här går under samlingsbeteckningen anti-ras/identitetspolitik-argument, inbegriper alla typer av argument mot så kallad identitetspolitik, mot ras som begrepp och mot så kallad postkolonial rasfixering som både sägs vara kollektivistisk, kulturellrelativistisk, intersektionell och separatistisk liksom besatt av frågor om representation,

mångfald och kvotering. Detta andra tema är också det som dominerade ledartexterna och tidningsartiklarna, vilket antagligen avspeglar hur politiskt polariserad den svenska jämlikhetsdatafrågan har kommit att bli. Inte minst gav flera av pressrösterna uttryck för en kritik av rasbegreppet som sådant såsom Mariam Ismail Daoud i *Göteborgs-Tidningen* (A5) och *Gefle Dagblads* Bawar Ismail (A6). Ställningstaganden för införandet av jämlikhetsdata konstrueras här som präglade av en irrationell rasfixering som reducerar människor till "enbart vita och svarta", och som en form av rasism som utövas "i antirasismens namn".

(A5) Att bekämpa eld med eld är inte rätt väg att bryta vare sig strukturell diskriminering, rasism, islamofobi, hatbrott eller segregation i vårt samhälle.

Utan snarare så befäster man rastänkandets förenklade förståelse av människor som enbart vita och svarta.

Att som Leila Ali Elmi (MP) vilja införa kartläggningar med uppdelningar baserad på ras, hudfärg och etnicitet är att tillämpa samma rasindelade metod som man säger sig vilja bekämpa och eliminera. Detta förstärker rastänkandet i antirasismens namn och ökar splittringen i vårt samhälle och motsättningar genom att förstärka ett "Vi och ett Dom".

Det krävs sans och förnuft, både i debatt och åtgärder för att bekämpa rasism, diskriminering och hatbrott.

Sverige behöver inte mer rasfixering som splittrar samhället.

(Daoud 2019)

(A6) Men är det inte fullständigt bedrägligt att staten ska uppmana medborgare att tänka i termer av "rastillhörighet"? Exakt hur ska detta hjälpa oss att bygga ett samhälle där folks ursprung och utseende saknar betydelse? Risken är ju nämligen den att människor börjar tänka mer aktivt på sitt ursprung, "ras" och etnicitet.

Är det något som Leila Ali Elmi reflekterat kring? Ska vi i antirasismens namn verkligen låta staten samla in uppgifter om människors "rastillhörighet"?

(Ismail 2019)

På Twitter kopplades jämlikhetsdata till postkolonial teori och till så kallad identitetspolitik (T13). I (T14) konstrueras Ali Elmi något konspiratoriskt som en "marionett" för en bakomliggande postkolonial akademisk agenda, i vars sammanhang även en av denna artikels författare omnämns.

(T13) MP vill börja med rasregistrering. Kan vi inte enas om att identitetspolitiken gått väl långt nu?

(T14) Verkar som Leila Ali Elmi är en marionett för postkolonial identitetspolitisk aktivism. Detta är projekt som [namn på postkoloniala/antirasistiska forskare] driver tillsammans med [namn]s CEMFOR. Vad är nästa steg?

I materialet återfinns även en ofta återkommande refräng i svenska debatter om ras och rasism, nämligen påpekandet att det inte finns några (vetenskapliga/biologiska) människoraser (T15). Det sägs även ibland att hela mänskligheten tillhör samma ras, vilket i egentlig mening är en sammanblandning av art- och rasbegreppen. Flera inlägg tog även upp gruppen blandade (T16), det vill säga personer med en vit och en icke-vit förälder, för att vederlägga det påstådda rastänkande som jämlikhetsdata uppfattas innebära.

I (T17) aktualiseras vidare den amerikanska artisten Michael Jackson. Författaren bakom inlägget antyder att det skulle vara Ali Elmi själv som tar på sig att "placera" individer i olika raskategorier, men tycks samtidigt även ironisera över självidentifieringsprincipen genom att fråga sig om ett "rasbyte" är möjligt. Dessa inlägg illustrerar en tydlig tendens som återkommer i stora delar av materialet, i det att argumentationen utgår ifrån en biologisk, essentialistisk och till och med nazistisk (T16) förståelse av rasbegreppet som per automatik tillskrivs Ali Elmi och alla som är för jämlikhetsdata.

(T15) Nu när folk börjar snacka rasregistrering, kom ihåg att människoraser inte finns. Det går inte att på ett vetenskapligt sätt dela in människor i raser. Om man vill göra etnisk statistik får man hitta andra definitioner.

(T16) Horribel tanke, MP, vad håller era företrädare på med? Hur ska en person av blandras registreras? Sluta med vi och dom-tänket. Är hon en ny Hitler? #MP #rasregistrering #nazism

(T17) I vilken ras vill @LeilaAliElmi placera denna unga man? Kan man vara rasbytare?
[foto av Michael Jackson, Figur 1]

Figur 1. Twitter-inlägg med fotografi på Michael Jackson.

I materialet kritiserades alltså återkommande jämlikhetsdata som varande i sig rasistiskt eller så hävdades att införandet och användandet av jämlikhetsdata skulle ge legitimitet åt ett förlegat, rasistiskt eller rentav nazistiskt rastänkande. Det bör här nämnas att enstaka argument i Twitter-materialet snarare än att kritisera rastänkandet i sig i stället kritiserade hyckleriet i att en sidas rastänkande betraktas som rumsrent medan den andras inte är det. En Twitter-användare, med ett användarnamn som explicit betonade hans identitet som majoritetssvensk, skriver exempelvis "Det-är-ok-att-raser-finns-men-bara-när-vi-vill™" som en satirisk parafras på Ali Elmis förmodade hållning. Tillägget "TM" (trademark) tycks antyda att denna hållning på något sätt är institutionaliserad och konventionsaliserad, eller att den helt enkelt fungerar som ett kännetecknande varumärke för en vänsterpolitiker.

Flera av ledartexterna ägnade stort utrymme åt att kritisera den så kallade identitetspolitiken, vilken konstrueras som en existerande och koherent

ideologi företrädd av vagt specificerade eller ospecificerade individer och organisationer. Identitetspolitiken anses vara rasistisk och separatistisk (A7) och samtidigt kollektivistisk (A7, A8). Den senare kritiken antyder att identitetspolitiken sätter grupp före individ och anser att individer alltid representerar grupper. *Svenska Dagbladets* Tove Lifvendahl lägger fokus just på frågan om representation (A9), i likhet med flera andra ledartexter:

- (A7) Identitetspolitikens förespråkare har en sjuklig besatthet av hudfärg. I dess mest aparta avart kan det ibland komma krav på "separatistiska rum", etniska "safe spaces" där endast personer som tillhör samma etniska minoritetsgrupp får vistas. Samma personer hade givetvis skrikit i högan sky om de själva hade exkluderats från ett evenemang eller sammanhang på grundval av deras etnicitet. [...]

Även utan separatistiska inslag är identitetspolitikens förespråkare skrämmande måna om att kartlägga och kollektivisera grupper utifrån deras etniska, sexuella och kulturella bakgrund – och lyckas därmed i stort sett torgföra extremhögerns våta önskedrömmar om att definiera personer, exempelvis utifrån deras utseende, hellre än individers erfarenhet, socioekonomiska ställning eller utbildningsnivå.

(Bene Perlenberg 2019)

- (A8) Därutöver används insamlingen av rasstatistik som ett sätt för identitetspolitiska organisationer i USA att framhäva sin rätt att representera delar av befolkningen. En roll de tagit utan att ha blivit demokratiskt valda. Den statliga statistiken ger dem legitimitet att företräda kollektiven inför statsmakten.

(Cweyman 2019)

- (A9) Att appellera till en sådan representationstanke är i modern tid förhållandevis ovanligt i ett land som fram till 1960-talet var ett av världens mest etniskt homogena. Och den bär större implikationer än vad ett uttalat engagemang i en sakfråga gör.

För om man är invald på basis av att man främst ska utgöra en etnisk röst, hur rangordnas exempelvis lojaliteten mellan de väljare som har valt en, och det parti som har tillhandahållit entrédörren?

(Lifvendahl 2019)

Identitetspolitiken jämförs med andra ord med olika minoriteters rörelser, såväl som med rasliga, etniska, religiösa och antagligen också språkliga minoriteter. I kritiken som riktas mot identitetspolitikens separatistiska grupptänkande kan vidare skönjas en rädsla att detta kan komma att splittra snarare än förena den nationella gemenskapen. I andra fall, i synnerhet i ledarsticken, skönjs samtidigt en liberal preferens för individens suveränitet över all slags grupptillhörighet. I samma liberala anda antas jämlikhetsdata

också i flera ledarstick handla om att möjliggöra kvotering och således åsidosätta den meritokratiska principen (A10, A11).

(A10) Politiken som utformas utifrån rasstatistik står dessutom i konflikt med ett liberalt och meritokratiskt samhälle där människors erfarenheter och kompetens värdesätts – och inte deras identiteter eller utseende. I många av de länder som samlar in data om individers "rastillhörighet" används nämligen statistiken för olika former av etnisk kvotering för att rätta till historiska misstag eller jämna ut etniska skillnader. Ett sådant system är som upplagt för att skapa konflikter och motsättningar. Vilka etniska grupper ska främjas? På vilkas bekostnad? Vilka grupper ska betraktas som underprivilegierade och förtryckta? När kan gruppen i fråga sluta betraktas som förtryckt?
(Ismail 2019)

(A11) Men vad är då nyttan Ali Elmi ser? Ja, med största sannolikhet handlar det om att underlätta utjämningen av förmenta orättvisor i samhället genom att placera underrepresenterade grupper på olika poster inom exempelvis arbetslivet: det vill säga kvotering. Identitetspolitikens sympatisörer ser detta som ett sätt för att motverka diskriminering.
Men kvotering är orättvist, illiberalt och ineffektivt. Ali Elmis förslag att föra rasstatistik är ännu ett steg på vägen att förminska kompetens till förmån för mer fokus på yttre attribut.
(Jaenson 2019)

Samma tendens hittas bland Twitter-inläggen, såsom i (T18). I (T19) kopplas idén om kvotering ihop med religiös tillhörighet, då författaren till inlägget insinuerar att det kan vara muslimen Ali Elmis personliga agenda som styr hennes hållning i frågan för att möjliggöra kvotering av muslimer till olika maktpositioner. Liknande blinkningar till konspiratoriska islamiseringsdiskurser återkommer lite varstans i materialet.

(T18) Tror jämlikhetsdata är en fruktansvärt dålig idé. Men så är jag också för meritokrati och emot kvotering och identitetspolitik.

(T19) En vild gissning är att Ali Elmi i och med religionsregistrering ser en framtida möjlighet att kunna kvotera in personer av en viss religionstillhörighet till olika befattningar.
Men jag skulle gärna ha fel.

Historiska argument

Det tredje temat kännetecknas av att jämlikhetsdata associeras med historiska händelser som kolonialismen, slaveriet, apartheid, andra världskriget, Förintelsen, Statens institut för rasbiologi och rasforskningen samt med politiska ideologier i form av både nazismen och kommunismen. Vad gäller referenser till kolonialismen och slaveriet påminner Cwejman om att briterarna införde statistik om ras i Indien (A12) medan *Blekinge Läns Tidnings* Emma Jaensson lyfter fram att de afrikanska slavättlingarnas situation i USA inte har förbättrats av jämlikhetsdata (A13). Flera Twitter-inlägg gjorde liknande poänger, som i (T20), eller kopplade frågan till den sydafrikanska apartheidregimen, exempelvis genom en referens till den för införandet av apartheid ansvarige premiärministern Hendrik Verwoerd i (T21).

(A14) Ett annat föregångsland när det kommer till inhämtning av rasstatistik är Indien. Redan under det brittiska kolonialväldet fördes noggranna förteckningar över de olika kasten [sic] och etniska grupperna i landet.
(Cwejman 2019)

(A13) Men trots att man bedrivit rasregistrering i USA under mycket lång tid kan man knappast säga att landet har blivit mer jämlikt. Snarare tvärtom.
(Jaenson 2019)

(T20) Man kan slå fast att insamling av jämlikhetsdata (registrering av ras, etnicitet, sexuell läggning och funktionshinder) som genomförs i USA, enligt artikeln, inte på något sätt har ökat jämlikhet eller minskat samhällsklyftor.
Snarare växer dom kulturella klyftorna i USA

(T21) Hendrik Verwoerd jublar i sin grav

Den oftast förekommande referensen på temat historiska argument var dock inte oväntat andra världskriget, Förintelsen och den tyska nationalsocialismen. Hänvisningarna var ofta explicita och rörde folkmord, deportationer, registrering av minoritetstillhörighet samt att fästa identitetsmarkörer på människors kläder, men ibland var referenserna snarare antydna. Två exempel på det sistnämnda representeras av Daoud (A14) och Jaenson (A15).

(A14) Kartläggningar med uppdelning på raser som ett motmedel är sålunda rena galenskapen med skrämmande trist historia. Vi ska sträva efter att minimera

riskerna som leder till inbördeskrig och folkmord. Vi ska sträva efter ett samhälle som håller ihop och är inkluderade.

(Daoud 2019)

- (A15) Att samla in data om människor baserat på ras är exempelvis utmärkt om man vill deportera hela grupper av människor. Eller om man vill registrera olika etniska gruppers åsikter. Eller om man vill inskränka deras rättigheter på olika sätt. Varför inte, när vi väl har börjat registrera människors ras även skriva in det på ID-kortet? Man kan också tänka sig små symboler för att visa vilken ras man tillhör, små stjärnor eller liknande?

(Jaenson 2019)

På Twitter var referenserna till Förintelsen desto mer explicita och ibland åtföljdes dessa inlägg av fotografier på Hitler eller på tyska judars J-stämplade pass. Inläggen kan beskrivas som starkt affektivt laddade, med en patoston som pendlar mellan indignation och lustifikation. I (T22), exempelvis, används en hänvisning till praktiken att tatuera koncentrationslägerfångar med identifieringsnummer för att ge extra patos till kritiken mot Ali Elmi. Författaren till (T23) adresserar Miljöpartiets Twitter-konto med en käck hälsning, och iscensätter därefter ett scenario där Hitler själv ringer upp partiet från det förflutna för att gratulera.

En serieteckning hämtad från den högerpopulistiskt orienterade satirtecknaren *Steget Efter* reproduceras också av flera separata användare, såsom i (T27).⁵⁸ Teckningen visar en förmodad polsk-judisk Förintelseöverlevande på ett ålderdomshem i Sverige som är på väg att rasregistreras av en miljö- respektive vänsterpartist, men som svarar att hon redan har rasregistrerats en gång i tiden av de tyska nazisterna. Teckningen återges i materialet endera med en kort parafras av dess budskap, som i (T25), med en kommentar om "den goda vänsterns" hyckleri eller helt utan kommentar.

- (T22) Överlevande judar från Hitlers koncentrationsläger har oftast kvar sina tatuerade registreringsnummer – kommer de att få återanvända samma siffror här i Sverige i miljöpartiets nya uppdaterade rasregister?

⁵⁸ Steget Efters seriestripkar hittas främst på Twitter hos tecknarens eget konto @StegetEfter men publiceras även av nättidningen *NB Nyhetsbyrå* som är knuten till partiet Medborgerlig samling.

(T23) Hej @miljopartiet !

En man ringer mig ideligen på en knastrig linje. Han påstår sig ringa från 40-talet, är tysktalande och försöker nå er.

Han presenterar sig som Adolf och vill gratulera er till det eminenta förslaget om registrering av etnicitet och religion.

(T24) Fräscht med rasregister! När man testade det i Tyskland slutade det med över 6 miljoner döda.

Snälla va på rätt sida historien! [bild, Figur 2]

Figur 2. Satirisk seriestripp från @StegetEfter, ur Twitter-materialet.

Relativt ofta kombinerades referenserna till Nazi-Tyskland och Förintelsen även med hänsyftningar på den svenska rasbiologin, till steriliseringarna och till makarna Gunnar och Alva Myrdal eller till professorn i rasbiologi Herman Lundborg. Referenser till rasbiologiska institutet var särskilt frekventa på Twitter men förekom även i pressmaterialet. Daoud använder sig exempelvis i (A16) av institutet för att motivera ett explicit antirastänkande. Argumentet att en "bortträngning" av rasbegreppet skulle vara ett "sundhetstecken" kan här tolkas som en oavsiktlig ironi.

(A16) Däremot är det ett sundhetstecken att rasbegreppet till varje pris bortträngs från offentligheten i ett land som hade världens första rasbiologiska institut, där rasteorier mördat miljoner.

(Daoud 2019)

Författaren till (T25) föreslår att förespråkarna av jämlikhetsdata måste vara okunniga om rasbiologins koppling till nazismen, och andra hävdade att Ali Elmi själv måste vara historiskt okunnig. Flera Twitter-inlägg menade att införandet av jämlikhetsdata till och med syftar till att återuppliva institutets

verksamhet, såsom i (T26). Gemensamt för alla dessa argument är att de förutsätter att jämlikhetsdatametodens rasbegrepp skulle vara detsamma som rasbiologins, vilket kan jämföras med exemplen (T15)–(T17) här ovan. Samma antydning görs på ett komprimerat Twitter-språk i (T27), där författaren kommenterar och värderar citatet från Ali Elmi med hjälp av taggarna #30talet, #rasregistrering, #rasbiologi, #skallmätning och #rasism. Inlägget adresserar Miljöpartiets och Vänsterpartiets officiella Twitter-konton och använder även en populär tagg för politisk debatt i Sverige, #svpol, förmodligen för att öka spridningen.

(T25) Jag kan acceptera att kunskapen om jämlikhetsdata är låg om de erkänner att deras kunskap om rasbiologins påverkan på framväxten av nazismen är obefintlig.

(T26) Rasregistrering?

Vem vet, kanske har man kvar både böcker, arkiv och utrustning för att mäta skallar i något gammalt förråd uppe i Uppsala?

Då är det ju bara att fortsätta där man slutade för 80 år sedan.

(T27) Leila Ali Elmi från Miljöpartiet vill alltså "registrera människor efter deras ras".

Hon "stöder Vänsterpartiets linje" enligt artikeln ovan.

#30talet #rasregistrering #rasbiologi #skallmätning #rasism @miljopartiet @vansterpartiet #svpol

Utöver alla kopplingar mellan jämlikhetsdata och nazismen förekom även ett antal kopplingar till kommunismen samt till George Orwells klassiska dystopiska roman *1984*. Överlappningspotentialen mellan de olika teman som identifierats i materialet är synnerligen påtaglig i (T28), där hänvisningen till romanen *1984* och östtyska Stasi kombinerar tanken att begreppet *jämlikhetsdata* i sig är en eufemism som i praktiken syftar till statlig övervakning och kontroll av diktaturtyp. I (T29) uttrycks kopplingen till den historiska kommunismen med en stark affektiv laddning, då Ali Elmis uttalande sägs vara "så vidrigt att man mår illa".

(T28) Första gången jag ser det orwellska nyordet "jämlikhetsdata" för det Stasisamhälle det skulle innebära.

(T29) #MP ALI ELMI kartlägga människor efter ras, religion, sexuell läggning , påminner direkt om KGB, STASI, där alla dissidenter listades för att efter ett tag, avrättas eller fängslat. Så vidrigt att man mår illa #leilaalielmi

Argument som tog avstamp i historien kunde också ta sig mer vaga och ospecificerade uttryck, exempelvis i form av uppmaningen att "titta på historien" i (A17), eller i form av den allmänna anklagelsen att Ali Elmi måste vara endera "från vettet" eller helt enkelt bara "historielös" i (T30). I (T31), slutligen, upprepas felförståelsen att jämlikhetsdata skulle handla om något annat än anonym självidentifiering. Genom denna felförståelse hävdas att jämlikhetsdata bygger på ett förlegat tänkande som därför bör förpassas till "historiens skräphög".

(A17) Att samla in information om exempelvis ras skulle kunna vara farligt, menar [Annika Qarlsson, Centerpartiets talesperson för frågor om jämställdhet och kvinnors företagande]:

– Tittar vi på historien kan vi konstatera att det finns fruktansvärda övergrepp som är kopplade till olika typer av register.

(Hellberg 2019)

(T30) Är du från vettet Leila Ali Elmi (MP) eller är du bara naiv och historielös (vilket är illa nog)

(T31) Jämlikhetsdata bygger på att någon annan än jag ska definiera vad som är min identitet, och sedan gruppera mig efter det. Det förslaget hör hemma på historiens skräphög och ingen annanstans.

Anti-vänster/media-argument

Det fjärde temat, anti-vänster/media-argument, utgår från föreställningen att de som är för jämlikhetsdata tillhör eller är medlöpare till den partipolitiska vänstern liksom uppfattningar om ett vänsterorienterat medieetablissemang. Det kan nämnas att Vänsterpartiet och Miljöpartiet i skrivande stund är de enda partierna i riksdagen som officiellt är för jämlikhetsdata. Utanför riksdagen stöds tanken av Feministiskt initiativ. Även Miljöpartiet räknades i debatten till vänstern, ofta tillsammans med just Vänsterpartiet (jfr. exempelvis Figur 2 ovan), trots att Miljöpartiet inte är ett socialistiskt parti. Jämlikhetsdatafrågan drev Ali Elmi dessutom som enskild politiker även om hon samtidigt är miljöpartist.

Jämlikhetsdata, liksom Ali Elmi själv och hennes parti, konstruerades över lag som vänsterradikalt eller vänsterextremistiskt både i högerpositionerade och mittenpositionerade inlägg. I (T32), exempelvis, placerar författaren sig i en mittenposition genom att värdera Sverigedemokraterna som farliga för

Sverige, men Miljöpartiet som ännu farligare. En känga ges också åt den dåvarande statsministern Stefan Löfven. När drevet mot Ali Elmi ägde rum i mars 2019 regerade Socialdemokraterna tillsammans med Miljöpartiet och med stöd av Liberalerna och Centerpartiet, samt ibland även av Vänsterpartiet. Därför fick även dessa partier och deras dåvarande partiledare Jan Björklund, Annie Lööf och Jonas Sjöstedt en släng av slev, som i (T33)–(T34).

(T32) @miljopartiet är farligare för Sverige än SD.
Förbud bensinbilar, stoppa flyg, rasregister... att Löfvén regerar med mp bevisar att han helt saknar omdöme

(T33) Inte visste jag att #KommunistenSjöstedt var för utpekande av homosexuella och vill indela folk i raser. Samma vill #AnnieLööf och #Björklund annars hade fällt regeringen nu. Men de samtycker till Leila Ali Elmi förslag. Vilka AS"!

(T34) Ni i Centerpartiet kan fortsätta att samarbeta med socialdemokrater och kommunister, ni passar in bra i socialistblocket. Vill @Centerpartiet också ha rasregister? #svpol

En fortsättning på detta argument säger att eftersom jämlikhetsdata anses vara en rasistisk idé i sig så är de som är för jämlikhetsdata följaktligen rasister. Ali Elmis uttalande i *Dagens ETC*, som *Expressen* gjorde en stor sak av, kan således sägas ha utnyttjats för att reproducera en vanligt förekommande retorisk manöver från högern, nämligen att utmåla den antirasistiska vänstern som de verkliga rasisterna då de sägs vara besatta av ras (se exempelvis Arpi & Cwejman 2018). "Hur kan en riksdagsledamot blanda ihop antirasism med statligt sanktionerad raspolitik?" frågar sig exempelvis Adam Cwejman (2019) i sin ledare i *Göteborgs-Posten* medan andra fyllde på i samma anda på Twitter. I (T35) anklagas Vänsterpartiet för att stå för "rasideologi" genom sitt förespråkande av jämlikhetsdata, och i (T36) likställs antirasister och Miljöpartiet helt sonika med nazister. I (T37) omnämns en påstådd "nazist", nämligen en av denna artikels författare, som Ali Elmi dessutom jämförs med.

(T35) Jämlikhetsdata är rasideologi på riktigt som V står för.

(T36) Kollektivister Unite! 👍😁

(O)lustigt att nazister, antirasister och miljöpartister har samma princip: Du är den grupp de väljer åt dig. [Länk till *Expressens* artikel]

- (T37) Vore bra med en lille smule realism.
Socialisten Leila Ali Elmi sitter i riksdagen och vill registrera människors religion o ras.
Hur illa är inte det?!
Bara för att hon svart muslim o har hijab så har INTE mer rätt än nazisten [namn].
Intersectionality in en nötskal.

Hade däremot en vit man stående till höger i politiken och tillhörande Sverigedemokraterna, Alternativ för Sverige, Moderaterna eller Kristdemokraterna förespråkat jämlikhetsdata i stället för den afrosvenska muslimska miljöpartisten Ali Elmi så hette det återkommande att den personen med all säkerhet hade blivit rasiststämplad. Både *Göteborgs-Postens* ledarredaktör Adam Cwejman och *Svenska Dagbladets* ledarredaktör Tove Lifvendahl framför detta argument i sina respektive ledare och det anföras även i ett stort antal Twitter-inlägg. I dessa inlägg liksom i en stor andel av materialet i övrigt läggs betoningen på att konstruera meningsmotståndaren som hycklare och extremist.

I dessa exempel konstrueras Miljöpartiet endera som minst lika extremt som en ej rumsren extremhöger – som nazister i (A18) eller som det högerextrema partiet Alternativ för Sverige i (A19) – eller som mycket mer extremt än en förment rumsren populistisk höger – det vill säga Sverigedemokraterna – eller som högerpartierna Kristdemokraterna i (T38) eller Moderaterna i (T39). Hyckleriet tillskrivs också en bredare allmänhet som antas göra skillnad på ett och samma förslag beroende på vem avsändaren är, eller som naivt faller offer för "godhetsflaggandet" eller den så kallade identitetspolitiken. Tilltalet i (A18)–(A19), såväl som i (T38)–(T39) bjuder in läsaren att tillsammans med författaren se igenom hyckleriet och lämna "dårhuset", genom konstruerade åskådarperspektiv, direkta uppmaningar och retoriska frågor ("framstår möjligen"; "ponera"; "föreställ dig"; "vad hade hänt...?").

- (A18) Att en miljöpartist vill att staten ska registrera ras och etnicitet framstår möjligen inte som lika farligt som om exempelvis en nazist skulle kräva motsvarande (vilket de gör!).

(Cwejman 2019)

- (A19) Ponera att exakt samma sak hade utsagts av en nyinvald riksdagsledamot från Alternativ för Sverige. Att den strukturella rasismen måste bekämpas, och att Sverige därför borde införa jämlikhetsdata där man registrerar människor efter deras ras. Inte?

(Lifvendahl 2019)

(T38) Föreställ dig att det hade varit kd/sd som föreslagit ett rasregister, men så länge man viftar med godhetsflaggan (även om det är falsk flagg) så funkar vad som i dårhuset Sverige.

(T39) Vad hade hänt om en blond moderat krävt rasregister? Och varför händer inget när en mörk miljöpartist gör detsamma? Identitetspolitik och rasism: A Match Made in Heaven

Hyckleriet och naiviteten tillskrevs också ett föreställt partipolitiskt och ideologiskt jävigt så kallat mainstream-media-etablissemang. Detta gäller i synnerhet *public service*, såsom i (T40)–(T41), men även *Aftonbladet* och dess ledarskribent Anders Lindberg omnämns ibland i sammanhanget (T42). Flera inlägg talar om politiskt korrekta eller vänsterorienterade medier i allmänhet, och Ali Elmi kallas för "PK-medias gulle-muslim och förorts-maskot" i ett inlägg. I (T43) antyds till och med en direkt partipolitisk kontroll över medierna, då författaren uttrycker en övertygelse att Miljöpartiet skulle ha kunnat initiera ett kraftfullt mediedrev om det hade handlat om ett så kallat rasregistreringsförslag från Sverigedemokraternas sida.

(T40) Om inte de här vidriga förslagen hade framförts av en MP topp utan ett annat parti – hade väl SVT och SR haft extrasändningar? *Aftonbladet* tryckt en extraupplaga? Twitter rasat? Nu tyst? Orsak?

(T41) Också intressant att läsa att @vansterpartiet enligt artikelförfattaren är för rasregistrering som en del av deras officiella partiprogram. Det hör man inte mycket om i *public service*.

(T42) Pondera detta uttalat av en Kd eller varför inte en SD riksdagsman. Då skulle Lindberg på AB komma med sin färgpyts å det snaraste. Nu hörs inte ett ljud från färgkletarna

(T43) Min första tanke när jag såg Leila Ali Elmis från @miljopartiet s utspel. Om Ali Elmi varit SD, är jag mer än säker på att MP inlett ett kraftfullt mediadrev och krävt hennes avgång.

Minoritetsargument

Det femte och sista temat, det vill säga kategorin minoritetsargument, handlar om att argumentera mot jämlikhetsdata för vissa minoriteters skull. Flera av de inhemska, nationella minoriteterna anses kunna hotas av jämlikhetsdata, såsom romer (T46) eller samer (T47). Det förekommer också referenser till hbtq-personer samt till personer med funktionsvariationer. Temat återfanns

inte i ledartexterna, men återkom i olika former i Twitter-inläggen. I synnerhet kan minoritetsargument användas för att stärka anti-stat/registerargument och historiska argument, såsom i referensen till Nazitysklands registrering av funktionshindrade i (T48), eller genom hänvisningen till märkning av lägerfångar med triangel i (T50).

(T46) På tal om rasregistrering, minns ni hur obehagligt rasistiskt polisens romregister var 2013, eller är detta redan glömt? #svpol

(T47) Samerna känner nog till det med 'rasregister', det kanske inte Ali Elmi vet något om.

(T48) Leila Ali Elmi (MP) hjärtefråga, register över religion, etnicitet, sexuell läggning o funktionsnedsättning.

Funktionshindrade började registreras i Tyskland innan de systematiskt började avlivas.

BIG NO, INGA REG I SVERIGE!!

#svpol #miljöpartiet

I de allra flesta fall omtalas minoritetsgrupperna i tredje person och utan att författaren själv identifierar sig som tillhörande minoriteten i fråga. I (T47) står det således "samerna", inte exempelvis "vi samer". Som tidigare har nämnts har dock representanter för flera nationella minoritetsgrupper ställt sig skeptiska till jämlikhetsdata, men det framgår inte om dessa röster fanns med i drevet mot Ali Elmi. Enbart när det gäller hbtq-personer tenderar dessa att uttryckligen tala om och för sig själva i debatten (T49; T50), även om hbtq-organisationer som RFSL har ställt sig positiva till jämlikhetsdata.

(T49) Sen att Leila dessutom vill kartlägga sexuell läggning? Varför? Varför ska svenska staten veta vem jag väljer att älska? Jag har haft nog med människor med åsikter om vem jag bör leva mitt liv med.

@miljöpartiet: Jag och många med mig kräver Leila Ali Elmis avgång.

#svpol

(T50) Varför stanna där? Strukturell diskriminering mot hbt-människor borde också kartläggas. Markera mig med rosa triangel!

Även de minoritetsargument som tydligt kan kopplas till att de framförs av hbtq-personer tar som synes också hjälp av historiska exempel för att kritisera jämlikhetsdata och återigen handlar det om referenser till den tyska nazismen.

Avslutning

Utifrån ett empiriskt material bestående av sju tidningstexter och ett tusental Twitter-inlägg har här redovisats fem återkommande huvudteman. Alla tidningsartiklar och en stor majoritet av Twitter-inläggen var kritiska mot och argumenterade mot jämlikhetsdata. Argumenten som kom till uttryck i drevet mot Ali Elmi i mars 2019 utgick inte bara ifrån hennes uttalande i *Dagens ETC* utan även ifrån ett antal befintliga och ofta traderade felaktiga föreställningar och rena missförstånd om jämlikhetsdata.

Ali Elmis uttalande togs som en bekräftelse på i Sverige mycket utbredda föreställningar om att jämlikhetsdata verkligen innebär upprättandet av ett statligt rasregister, och därigenom en ökad statlig kontroll och därmed ett hot mot den personliga integriteten och till och med mot yttrandefriheten i sig. Det så kallade rasregistret sades samtidigt vara förbjudet att upprätta enligt lag, och jämlikhetsdatabegreppet uppgavs vara en förskönande omskrivning för just skapandet av ett rasregister. Belackarna menade vidare att om nu ett sådant register införs så ska inte bara o-/jämlikhet mätas utan också förekomsten av brottslighet och arbetslöshet bland invandrare och minoriteter. Det tycks ha funnits ett utbrett antagande om att jämlikhetsdata kanske i första hand skulle bekräfta negativa stereotyper och främlingsfientliga narrativ rörande främst utomeuropeiska invandrargrupper.

Det mest ideologiskt drivna huvudtemat, som även är av störst teoretiskt intresse för denna studie, handlade om att fördöma rasbegreppet och ett föreställt rastänkande. Detta tema korresponderar nämligen med den allmänna svenska färgblinda synen på ras och rasism och med det svenska antirasistiska antirastänkande som utgör studiens ingång. I de fall då detta rastänkande tillskrevs karaktäristika så framställdes det i princip uteslutande som essentialistiskt. Ras förstods med andra ord som ett biologistiskt begrepp i materialet – och ännu mer så i motargumentationen – och inte som en legitim eller meningsfull självidentifieringskategori, utan som en indelning av människor som per definition görs av rasister eller rentav av nazister. Därmed går det att konstatera att ras i dagens Sverige nästan uteslutande förstås essentialistiskt och biologistiskt på ett sätt som närmar sig en nazistisk förståelse av ras.

Förespråkare av jämlikhetsdata kopplades vidare till olika rasliga och religiösa minoritetsaktivisters förment kollektivistiska och separatistiska identitetspolitik, till så kallade rasfixerade postkoloniala antirasister samt till vissa forskare som hävdades eftersträva inte bara registrering utan även antimeritokratisk kvotering. Jämlikhetsdata kopplades också samman med historiska händelser och ideologier, framför allt med Förintelsen och nazismen men ibland också med apartheid-Sydafrika och den amerikanska rassegregerade Södern.

Den oftast förekommande svenska referensen var den svenska rasforskningen i form av Statens institut för rasbiologi. Det föreslagna införandet av jämlikhetsdata konstruerades därigenom som en återgång till ett förlegat och bokstavligt talat livsfarligt rastänkande som i förlängningen skulle kunna leda till folkmord. Argumentet enligt vilket jämlikhetsdata var ett hot mot olika minoritetsgrupper såsom judar, samer, romer och hbtq-personer användes oftast också för att förstärka och befästa argumentet mot ett statligt rasregister och ofta med hjälp av historiska jämförelser.

Vidare kopplades jämlikhetsdatafrågan till vänstern i bred mening, även om Ali Elmi var ensam om att driva frågan inom Miljöpartiet, och trots att Miljöpartiet inte är ett socialistiskt parti. Vänstern i allmänhet sades vara rasistisk, och den vänsterorienterade antirasismen påstods vara förljugen, då jämlikhetsdata ansågs vara detsamma som rasism. Media i allmänhet och public service i synnerhet framställdes som hycklande, partisk, politiskt korrekt och inte minst vänster, då Ali Elmi inte uppfattades bli tillbörligt uthängd som rasist, och inte till närmelsevis så uthängd som en vit man eller en högerpolitiker skulle ha blivit.

Det kan samtidigt tyckas något ironiskt, utifrån argumentet om så kallad mainstreammedias vänsterorienterade partiskhet, att samtliga sju tidningsartiklar som undersöktes i denna studie tog ställning mot jämlikhetsdata. Det så kallade politiskt korrekta pro-jämlikhetsdata-etablissemanget lyste också fullständigt med sin frånvaro i debatten på Twitter, där en överväldigande majoritet av inläggen var entydigt mot jämlikhetsdata. Därmed var det heller ingen debatt som ägde rum utan helt enkelt ett drev som riktade sig mot Ali Elmi. Bland Twitter-inläggen förekom också en större variation i tonläget, då

en del kommentarer tycks ha gjorts i affekt och ibland hade formen av rena personangrepp på Ali Elmi.⁵⁹

Den svenska kritiken mot jämlikhetsdata sådan den tog sig uttryck i drevet mot Leila Ali Elmi i mars 2019 avspeglar slutligen väl det antirastänkande och den färgblindhet som David Theo Goldberg och Eduardo Bonilla-Silva har beskrivit, och inte minst den specifika svenska aversionen mot rasbegreppet i sig och den likaledes specifika svenska färgblinda antirasismen. Samtidigt handlade diskussionen om jämlikhetsdata om så mycket mer än om jämlikhetsdatafrågan i sig och i förlängningen egentligen om något annat än jämlikhetsdata.

Med utgångspunkt i grundpremissen att jämlikhetsdata är detsamma som rasregister och statlig rasregistrering kunde kritikerna göra bruk av en hel repertoar av både polariserande och politiserade kulturkrigstermer och retoriska grepp som politisk korrekthet, identitetspolitik och rasfixering. På så vis kunde representanter från högerns alla läger, från de liberala till de populistiska och extrema högeraktörerna, utnyttja inte bara den allmänt utbredda okunskapen om jämlikhetsdata i dagens Sverige utan även den hegemoniska färgblinda antirasismen som säger att allt tal om ras är rasistiskt i sig för att vinna mark i det pågående så kallade kulturkriget.

Den svenska jämlikhetsdatadebatten i mars 2019 handlade därmed i slutänden inte om jämlikhetsdata utan snarare om jämlikhetsdata som signalord för att uttrycka dominerande svenska färgblinda förhållningssätt till ras och svenska förståelser av rasism och inte minst om att brännmärka vänstern, antirasisterna och postkoloniala forskare – och i praktiken framför allt icke-vita och icke-kristna minoriteter – för att vara kollektivist, kulturrelativist och extremist och företrädare för ett gammaldags, förlegat rastänkande. På så vis tycks Ali Elmis uttalande i *Dagens ETC* ha erbjudit ett tillfälle för olika delar av högern att hävda att den antirasistiska vänstern i själva verket är de verkliga och nog till och med de enda rasisterna. Den svenska kritiken mot jämlikhetsdata sådan den tog sig uttryck i mars 2019 visar slutligen även att det svenska antirastänkandet fortsatt äger en förblindande hegemonisk kraft.

⁵⁹ De mest kränkande kommentarerna om Leila Ali Elmi har vi valt att inte återge i artikeln.

Referenser

- Al-Zubaidi, Y. (2012). *Statistikens roll i arbetet mot diskriminering – en fråga om strategi och trovärdighet*. Stockholm: Diskrimineringsombudsmannen.
- Al-Zubaidi, Y. (2022). Racial and ethnic Statistics in Sweden: Has the socialization process started yet? *Scandinavian Studies in Law*, 68, 425-449.
- Arpi, I. & Cwejman, A. (2018). *Så blev vi alla rasister*. Stockholm: Timbro.
- Bali, H. (2016). Kommer S att stoppa raskartläggningen? *Expressen*, 11 april. <https://www.expressen.se/debatt/kommer-s-att-stoppa-raskartlaggningen> [2020-02-10]
- Behtoui, A. (2021). Constructions of self-identification. Children of immigrants in Sweden. *Identities. Global Studies in Culture and Power*, 28(3), 341-360.
- Bene Perlenberg, C. (2019). Rasbesatthet minskar inte diskriminering. *Göteborgs-Tidningen*, 18 mars. <https://www.expressen.se/gt/ledare/csaba-perlenberg/rasbesatthet-minskar-inte-diskriminering> [2020-02-09]
- Bonilla-Silva, E. (2010). *Racism without racists*. Lanham: Rowman & Littlefield.
- Bruns, A. & Burgess, J. (2011). The use of Twitter hashtags in the formation of ad hoc publics. I Bruns, A. & De Wilde, P. (red.) *Proceedings of the 6th European Consortium for Political Research General Conference, Reykjavik, Iceland, 1–9*. Reykjavik: University of Iceland, ss. 1-9.
- Brännström, L. (2016). "Ras" i efterkrigstidens Sverige. I Lorenzoni, P. & Manns, U. (red.) *Historiens hemvist 2*. Göteborg: Makadam, ss. 27–55.
- Cwejman, A. (2019). Släpp raspolitiken, Miljöpartiet! *Göteborgs-Posten*, 19 mars. <https://www.gp.se/ledare/slapp-raspolitiken-miljopartiet-1.14060096> [2020-02-09]
- Daoud, M. I. (2019). Kartläggning ökar rasismen. *Göteborgs-Tidningen*, 18 mars. <https://www.gp.se/fria-ord/kartlagga-etnicitet-okar-rasismen-1.14079296> [2020-02-08]
- Ericsson, M. (2016). *Historisk forskning om rasism och främlingsfientlighet i Sverige. En analyserande kunskapsöversikt*. Stockholm: Forum för levande historia.

- Etminan, A. & Kawesa, V. (2014). Dags för rasifierade feminister i maktens rum. *ETC*, 21 juli. <https://www.etc.se/debatt/dags-rasifierade-feminister-i-maktens-rum> [2020-02-07]
- European Commission. (2007). *European handbook on equality data*. Luxembourg: Office for official publications of the European communities.
- Forum för levande historia. (2018). *Prata rasism*. Stockholm: Forum för levande historia.
- Gelin, G. (2019). "Jag är här för att göra ett förändringsarbete". *Dagens ETC*, 26 februari. <https://www.etc.se/inrikes/leila-ali-elmi-de-som-riktade-kritik-mot-mig-saknade-kunskap> [2020-02-07]
- Goldberg, D. T. (2009). *The threat of race. Reflections on racial neoliberalism*. Malden: Wiley-Blackwell.
- Hagren Idevall, K. (2014). "Politiskt korrekt" och normalisering av rasism. *Tidskrift för svensk språkforskning*, 24, 101–132.
- Hellberg, L. (2019). MP-ledamoten: Kartlägg människor efter deras ras. *Expressen*, 15 mars. <https://www.expressen.se/nyheter/mp-ledamoten-kartlagg-manniskor-efter-deras-r> [2020-02-10]
- Hermanin, C. & Atanasova, A. (2014). *Ethnic origin and disability data collection in Europe. Measuring inequality – combating discrimination*. Brussels: Open Society European Policy Institute.
- Hübinette, T. (2015). *Vad är jämlikhetsstatistik? Råd och tips för att arbeta med jämlikhetsindikatorer*. Botkyrka: Mångkulturellt centrum, Botkyrka kommun & UNESCO-LUCS.
- Hübinette, T. (2017a). Den färgblinda antirasismen slår tillbaka. I Hübinette, T. (red.) *Ras och vithet. Svenska rasrelationer i går och i dag*. Lund: Studentlitteratur, ss. 237–251.
- Hübinette, T. (2017b). Jämlikhetsdata. Att kartlägga och motverka diskriminering med statistik. *Ord & Bild*, 126(1), 102–107.
- Hübinette, T. (2018). I Sverige vet vi katastrofalt lite om jämlikhetsdata. *Dagens Samhälle*, 14 februari. <https://www.dagenssamhalle.se/debatt/i-sverige-vet-vi-katastrofalt-lite-om-jamlikhetsdata-20730> [2020-02-07]
- Håkansson Bolve, M., Jebari, K., Magnusson, M., Manzizila, G. & Vartanov, I. (2017). *Kunskapshöjande åtgärder om afrofobi. En pilotstudie*. Stockholm: Institutet för framtidsstudier.
- Ismail, B. (2019). Rasregister är fel sorts antirasism, Ali Elmi. *Gefle Dagblad*, 21 mars.

- <https://www.gd.se/2019-03-20/bawar-ismail-ska-vi-bli-kvitt-rasism-och-diskriminering-genom-att-uppratta-rasregister-over-folk> [2020-02-07]
- Jaenson, E. (2019). Nej, vi ska inte registrera efter ras. *Blekinge Läns Tidning*, 19 mars. <https://www.bl.se/ledare/nej-vi-ska-inte-registrera-manniskor-efter-ras> [2020-02-10]
- Jebari, K. & Magnusson, M. (2013). En färgblind stat missar rasismens nyanser. *Tidskrift för politisk filosofi*, 17(2), 2–18.
- Jönsson, E. & Nilsson, J. (2019). "Jag ser väl inte färger på det sättet" – interaktionella resurser i samtal om ras. *Svenska landsmål och svenskt folkliv. Tidskrift för talspråksforskning, folkloristik och kulturhistoria*, 142, 25–44.
- Kalsnes, B., Krumsvi, A. H. & Storsul, T. (2014). Social media as a political backchannel: Twitter use during televised election debates in Norway. *Aslib Journal of Information Management*, 66(3), 313–328.
- Lifvendahl, T. (2019). Från etnisk representation till rasregister. *Svenska Dagbladet*, 18 mars. <https://www.svd.se/a/gPg1a1/fran-etnisk-representation-till-rasregister> [2020-02-08]
- Makkonen, T. (2016). *European handbook on equality data. 2016 revision*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Osanami Törngren, S. (2018). Talking color-blind. Justifying and rationalizing attitudes toward interracial marriages in Sweden. I Hervik, P. (red.) *Racialization, racism, and anti-racism in the Nordic countries*. Cham: Palgrave Macmillan, ss. 137–162.
- Osanami Törngren, S. & Wigerfeldt, A. (2018). Att kategorisera måste inte vara fel. *Svenska Dagbladet*, 9 mars. <https://www.svd.se/a/wE0bqn/det-ar-inte-alltid-fel-att-kategorisera-manniskor> [2020-02-08]
- Papacharissi, Z. (2015). *Affective publics. Sentiment, technology, and politics*. Oxford: Oxford University Press.
- Papacharissi, Z. & de Fatima Oliveira, M. (2012) Affective news and networked publics: The rhythms of news storytelling on #Egypt. *Journal of communication*, 62(2), 266–282.
- Pripp, O. & Öhlander, M. (2008). *Fallet Nogger Black. Antirasismens gränser*. Stockholm: Agora.
- Pripp, O. & Öhlander, M. (2012). Att uppfatta rasism i Sverige. Om glassreklam och normstrider. I Hübinette, T., Hörnfeldt, H., Farahani, F. &

- León Rosales, R. (red.) *Om ras och vithet i det samtida Sverige*. Botkyrka: Mångkulturellt centrum, ss. 85–108.
- Regeringskansliet. (2016). *Samlat grepp mot rasism och hatbrott*. Stockholm: Regeringskansliet.
- Simon, P. (2007). *"Ethnic" statistics and data protection in the Council of Europe countries. Study report*. Strasbourg: Council of Europe.
- Simon, P. (2012). Collecting ethnic statistics in Europe. A review. *Ethnic and Racial Studies*, 35(8), 1366–1391.
- Simon, P. (2008). The choice of ignorance. The debate on ethnic and racial statistics in France. *French Politics, Culture and Society*, 26(1), 7–31.
- Wikström, P. (2017). *I tweet like I talk: Aspects of speech and writing on Twitter*. Karlstad: Karlstad University Press.
- Öhberg, P. & Medeiros, M. (2019). A sensitive question? The effect of an ethnic background question in surveys. *Ethnicities*, 19(2), 370–389.